
**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ 2020
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ
(ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ)**

15/6/2020

**ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΔΕΣΠΟΙΝΑ Σ. ΠΑΠΠΑ, ΜΑΓΙΑΤΗ ΜΙΝΑ, ΑΚΟΥΜΙΑΝΑΚΗ
ΕΙΡΗΝΗ, ΣΤΡΟΥΖΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ, ΚΟΤΣΟΦΙΤΗΣ ΗΛΙΑΣ**

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ**A. Ενδεικτική Περίληψη**

Ο συγγραφέας Θ. Γρηγοριάδης εξηγεί γιατί η ανάγνωση λογοτεχνίας είναι θεραπευτική. Ως διαδικασία εμπεριέχει δημιουργικότητα, απομόνωση και αφοσίωση στο κείμενο. Έτσι, επιτυγχάνεται μια βαθύτερη επικοινωνία με τα νοήματα, τους περασμένους συγγραφείς, τον παλιότερο εαυτό μας αλλάζοντας την αίσθηση του συμβατικού χωροχρόνου. Καθώς ο αναγνώστης εισέρχεται στον κόσμο του βιβλίου και των ηρώων του, νιώθει οικειότητα, η ψυχή του επουλώνεται από τα καθημερινά τραύματα και νοσηρά στοιχεία και αναζωογονείται.

- B1.**
- α. Λ (§1 “Προσωπικά ... δημιουργική ενασχόληση”)
  - β. Λ (§2 “Έφηβος, όταν αρρώσταινα ... το θυμάμαι ακόμη”)
(§3 “Για εμένα ... πιο αδέσμευτο”)
  - γ. Λ (§1 “Γράφεις μες στη μνήμη του, γράφει με το χέρι του, γράφει με τα έργα του ”)
  - δ. Λ (§3 “Μέσα στην Ιστορία του κόσμου ... γράφουν”)
(§4 “Ποιητές, στοχαστές ... εξίσου πραγματικό”)
  - ε. Σ (Κείμενο 1: §7 “Γιατί η λογοτεχνία είναι αμόλυντη ... οπλίζουν με κουράγιο”)
(Κείμενο 2: §5 “Ίσως γιατί το γράφειν ... τελικά τους καταβάλλει”)

B2. α. Στο κείμενο γίνεται ευρεία χρήση σχημάτων λόγου και σημείων στίξης που ως στόχο έχουν να διεγείρουν συναισθηματικά τον δέκτη και να κεντρίσουν το ενδιαφέρον του σχετικά με την αξία της λογοτεχνικής ανάγνωσης. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν:

– “ανέβασα πυρετό” → τα εισαγωγικά χρησιμοποιούνται προκειμένου ο συγγραφέας να δώσει την απαραίτητη έμφαση στα λεγόμενα του. Όταν ήταν έφηβος ήταν τόση η λαχτάρα και η επιθυμία του να ολοκληρώσει το λογοτεχνικό ανάγνωσμα που είχε στα χέρια του που προσποιήθηκε πως είχε πυρετό, προκειμένου να μείνει σπίτι του.

– Τι ειρωνεία! → Μέσω της χρήσης του θαυμαστικού αναδύεται έντονα η συναισθηματική του φόρτιση, η έκπληξη του συγγραφέα, καθώς στην εφηβεία του “έκλεβε χρόνο” για διάβασμα, τώρα όμως έχει την ευκαιρία να ξανακερδίσει τον χαμένο χρόνο.

–
1. Παρομοίωση: «λες και εγείρονται οι συγγραφείς και συνομιλούν μαζί του» → ο συγγραφέας όταν έρχεται σε επαφή με τη λογοτεχνία αισθάνεται πως οι συγγραφείς των έργων ζωντανεύουν, εμφανίζονται μπροστά στα μάτια του και αρχίζουν να συνδιαλέγονται μαζί του.

2. Μεταφορά: «γιατρεύουν τη ψυχή» → αναδεικνύει ο συγγραφέας με παραστατικό και εναργή τρόπο ότι τα κείμενα της λογοτεχνίας απαλύνουν τη ψυχή, αποτελούν καταφύγιο για το άτομο και το βοηθούν να παραμείνει ισορροπημένο.

β. Ο δοκιμιογράφος ξεκινά την τελευταία παράγραφο παραθέτοντας ένα ερώτημα. Πιο συγκεκριμένα, προβληματίζεται αναφορικά με την αιτία για την οποία οι άνθρωποι εξακολουθούν να γράφουν, αν και έχουν επίγνωση του φυσικού τέλους της ύπαρξής τους. Το ερώτημα απαντάται αμέσως μετά, προκρίνοντας ως πιθανό λόγο την παρηγοριά που η συγγραφή προσφέρει απέναντι στη θνητή ανθρώπινη φύση. Έτσι, εν προκειμένω, εντοπίζεται ερωταπόκριση, η οποία προσδίδει αφενός διαλογικό χαρακτήρα και αφετέρου αμεσότητα και ζωντάνια στο ύφος του κειμένου, διεγείροντας, παράλληλα την προσοχή και το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Τέλος, λειτουργεί και ως θεματική περίοδος της παραγράφου.

B3. Σύμφωνα με τον συγγραφέα όλοι οι άνθρωποι ανεξαιρέτως δύνανται να κερδίσουν τη μάχη με τον χρόνο μέσω της γραφής. Η τελευταία, όμως, φαίνεται να αποκτά την έννοια του αποτυπώματος που αφήνει ο καθένας στην καρδιά, τη μνήμη του οικείου ή ευρύτερου περιβάλλοντος μέσα από την κοινωνική του προσφορά. Σε αυτή τη βάση ιδωμένη, η ιδιαίτερη/προσωπική συνεισφορά εκάστου μένει ανεξίτηλη στην Ιστορία, στις Επιστήμες, στα Γράμματα.

Γ1. Το ποίημα εντάσσεται στην κατηγορία των "ποιημάτων για την ποίηση" που αναφέρονται στην ίδια την Ποιητική Τέχνη. Θέμα του είναι η σχέση του ανθρώπου με την ποίηση μέσα στην καθημερινή του ζωή και η δυνατότητα να συναντηθεί μαζί της κάθε στιγμή. Όπως φαίνεται από το κυρίαρχο σχήμα της επανάληψης ("για πράγματα", "γι' άλλα") την ανθρώπινη ρουτίνα κατακλύζουν οι καθημερινές ανάγκες, υποχρεώσεις και έγνοιες γύρω από πρακτικά ζητήματα, στόχους, βιώματα-μνήμες, όνειρα. Η προσωποποίηση της ποίησης στον τελευταίο στίχο ("Εκεί απάνω σε βρίσκει η ποίηση") δίνει την αίσθηση ότι πρόκειται για ένα έμψυχο ον με πρόθεση να επικοινωνήσει με τον άνθρωπο. Η χρήση του β' ενικού κάνει το ύφος επικοινωνιακό δημιουργώντας μία αίσθηση διαλόγου στον αναγνώστη, ο οποίος νιώθει ότι το περιεχόμενο τον αφορά προσωπικά.

Ενδεικτική θέση Ποίησης στη ζωή:

Η ποίηση στην δική μου καθημερινότητα διαδραματίζει ένα ρόλο ιαματικό και αναζωογονητικό μέσα στη θάλασσα των καθημερινών φλύαρων πληροφοριών που συνήθως δεν αφήνουν τίποτα στο ανθρώπινο πνεύμα και στην ψυχή. Είναι μία διαφορετική, μοναδική μορφή διατύπωσης και χρήσης της γλώσσας, σχεδόν μαγική - όπως επισημαίνει και ο Ελύτης - που συμπυκνώνει άπειρα νοήματα (όσα και οι αναγνώστες) τα οποία χρειάζονται εμένα για να τα συν-δημιουργήσω με οδηγό τις αισθήσεις και τα συναισθήματά μου. Είναι μία διαδικασία επικοινωνίας, δημιουργίας και κατανόησης που νιώθεις ότι σου δίνει

ικανοποίηση διευρύνοντας τον "εσωτερικό σου χώρο" - το πνεύμα και την ψυχή.

Άλλοι βασικοί κειμενικοί δείκτες:

- Μακροπερίοδος λόγος, καθώς όλο το ποίημα αποτελεί μία περίοδο που καταλήγει στον τελευταίο στίχο
- Αστιξία- εκεί που κανονικά θα περιμέναμε κόμμα και ασύνδετο σχήμα - για να τονιστεί η πληθώρα και η διαρκής ροή των σκέψεων στη συνείδηση.
- Μεταφορές
- Αντιθέσεις

Δ1.

ΤΙΤΛΟΣ ΑΝΑΡΤΗΣΗΣ ΣΤΟ ΙΣΤΟΛΟΓΙΟ:

Ο μαγικός κόσμος του βιβλίου

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΑ:

Ο χαμένος παράδεισος του βιβλίου...

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΛΟΓΟΣ:

Οι περισσότεροι από εμάς αγαπήσαμε το βιβλίο πριν καν μάθουμε να διαβάζουμε οι ίδιοι μέσα από τις φανταστικές αφηγήσεις που μας διάβαζαν ως παιδιά, τη μαγεία των παιδικών βιβλίων και της ευεργετικής τους επίδρασης στην παιδική μας ψυχή. Στην πορεία τα πράγματα για πολλούς άλλαξαν, καθώς οι υποχρεώσεις και οι Σειρήνες της εύκολης, παθητικής ψυχαγωγίας ηχούν παντού γύρω μας: τηλεόραση, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, έξυπνα κινητά, μαθήματα, σχολικά μαθήματα... Ευτυχώς όχι για μένα./Πού καιρός για διάβασμα; (Ανάλογα με το ποια θέση έχει η ανάγνωση στη ζωή του εξεταζόμενου μαθητή.)

ΚΥΡΙΟ ΜΕΡΟΣ:

Ενδεικτική ανάπτυξη σε περίπτωση που ο εξεταζόμενος ασχολείται στον ελεύθερο χρόνο του με την ανάγνωση βιβλίων:

- Είδος βιβλίων που προτιμώ: λογοτεχνικά (θα μπορούσε να αναφερθεί και το είδος λογοτεχνικών π.χ. φαντασίας, αστυνομικά, περιπετειώδη κ.λπ.), εκλαϊκευμένης επιστήμης, βιογραφίες, ιστορικά κ.α.
- Τι προσφέρουν στη ζωή μου: γνώσεις, τέρψη-ψυχαγωγία, χαλάρωση, βίωση συναισθημάτων, καλλιέργεια φαντασίας, κριτικής σκέψης, δημιουργικής σκέψης κ.α.

• Πότε διαβάζω και υπό ποιες συνθήκες; Π.χ. διάβασμα στο σπίτι σε ώρες ή μέρες ή εποχές του χρόνου χωρίς υποχρεώσεις, διάβασμα

στον "κενό χρόνο" όπως στα MMM, σε διαλείμματα κ.α., διάβασμα σε βιβλιοθήκες και αναγνωστήρια, σε καφέ, σε απομόνωση ή με παρέα-παρουσία κόσμου, συχνό ή ευκαιριακό διάβασμα, αναγνωστικές συνήθειες.

- Μέσω της ανάγνωσης βιβλίων μου δίνεται το έναυσμα για άλλες δημιουργικές δραστηριότητες όπως η δημιουργική γραφή. Μέσω του προβληματισμού και της ευαισθητοποίησης μεταβάλλεται η νοοτροπία και ο τρόπος ζωής μου ως πολίτη προς το καλύτερο απέναντι στον συνάνθρωπο, στο περιβάλλον κ.α.
- Πόσο από τον προσωπικό μου χρόνο αφιερώνω στο διάβασμα, πόσο εύκολο είναι να διατηρήσω την συνήθεια της ανάγνωσης βιβλίων στην καθημερινότητα, ποια θέση θα ήθελα ιδανικά να έχει η ανάγνωση ανάμεσα στις ασχολίες μου.

Σε περίπτωση που ο εξεταζόμενος έχει περιορισμένη σχέση με την ανάγνωση βιβλίων:

- Εξηγώ γιατί η ανάγνωση βιβλίων έχει περιορισμένη θέση στη ζωή μου: ενδοσχολικές και εξωσχολικές υποχρεώσεις, περιορισμένος ή ανύπαρκτος ελεύθερος χρόνος, περισπασμοί όπως μέσα κοινωνικής δικτύωσης, τηλεόραση κ.λπ., απουσία ερεθισμάτων στο πλαίσιο της οικογένειας, υποβαθμισμένη παρουσία φιλιαναγνωσίας στο σχολικό πλαίσιο, ημιαπασχόληση κ.α.
- Περιγράφω πώς αξιοποιείται ή ξοδεύεται ο ελεύθερος χρόνος μου σε περίπτωση που υπάρχει και αν θα ήθελα η ανάγνωση βιβλίων να έχει κάποια θέση σε αυτόν.
- Αναφέρω πώς βλέπω τη φιλιαναγνωσία σαν συνήθεια, τι πιστεύω ότι προσφέρει
- Υπό ποιες συνθήκες πιστεύω ότι θα μπορούσε να αλλάξει η σχέση μου με την ανάγνωση βιβλίων και κατά πόσο είναι εφικτό ή πιθανό να συμβεί κάτι τέτοιο.

Σημείωση: Ο εξεταζόμενος μπορεί να υιοθετήσει ενδιάμεση στάση ή να περιγράψει τη σχέση του με την ανάγνωση όποια κι αν είναι αυτή, αρκεί να μείνει στο θέμα και να τη συνδέσει με τον ελεύθερο χρόνο του.

Ενδεικτικός επίλογος:

Η φιλιαναγνωσία για όποιον τη γνωρίσει γίνεται μια αγαπημένη συνήθεια ζωής προσφέροντάς του ανά πάσα στιγμή ένα μοναδικό καταφύγιο όπου το πνεύμα και η ψυχή του θα ανανεωθούν. Είναι ένας απ' τους λίγους δρόμους για να μάθεις να ακούς και να σκέφτεσαι μέσα σ' ένα κόσμο που φлуαρεί και αδρανεί πνευματικά. Προσωπικά είμαι της άποψης ότι το καλύτερο δώρο για τον εαυτό μου και τους γύρω μου είναι ένα βιβλίο./ Προσωπικά θα επεδίωκα να βελτιώσω τη σχέση μου με την ανάγνωση και να δώσω την ευκαιρία στο βιβλίο να μπει στη ζωή μου.